

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

3. De die festo Paschatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

ca: cultum abrogare. Angelus, Supplemen. Syluest. Abbas *locis iam dicitur*, cum doceant huius diei cultum esse iuris diuini, ingenue fatetur consuetudine abrogari non posse. Sed certe quamuis iuris Canonici sit, non diuini, consuetudine nunquam abrogabitur: Tum quia semper est ab Apostolorum tempore huius diei cultus hactenus seruatus: tum quia est maxime rationi consentaneum, vt post sex dies profestos, vnum diuino cultui consecremus, & hic sit dies, in quo Christus surrexit à mortuis.

Septimo quaeritur, An die Dominica diuino iure cogamur erga Deum verum actum charitatis elicere, eum plusquam omnia diligendo: & an itidem debeamus peccata sponte commissa, per veram cordis poenitentiam detestari: De hac quaestione inferius disseremus.

Octauo quaeritur, An peccata coniuges, si diebus Dominicis, aut alijs diebus festis solemnioribus coniugale debitum petant, aut reddant? Ratio dubitandi est, quia in *e. Sciatis, &c. quotiescunq; 33. q. 4.* ex Hieronymo & Augustino habetur, non posse huius diebus coniuges vti maritali complexu. Respondet Angelus *verbo, Debitum coniugale, num. 28.* non peccare, nisi id faciant vel ob contemptum diei Dominicae: vel diei festi, vel explendae voluptatis, aut libidinis causa: quo sensu intelliguntur, quae ex Hieronymo & Augustino continentur *locis citatis*. Sic etiam Glossa *ibidem*, eundem sensum habet, quod Augustinus *Sermone 234. de Tempore dicit: Qui uxorem suam in profanis locis agnoscat, aut in die Dominico, aut in qualibet alia solemnitate se continere noluerit, qui tunc concepti fuerint, aut leprosi, aut epileptici, aut etiam forte demoniaci nascuntur.* Sic ibi Augustinus.

CAP. III.

De die festo Paschatis.

PRIMO quaeritur, Quidnam Pascha significet? Respondeo: tametsi quorundam Patrum fuerit opinio, *pascha* nomen esse Graecum dictum à *πάσχω* quod est pati: tamen multorum virorum sententia docet esse nomen Hebraicum, significans transitum: quod etiam annotauit August. *epistol. 119. cap. 1.* nam nomen est acceptum à transitu illo Domini, siue Angeli percutiens: qui cum media nocte Aegyptiorum primogenita interfecisset, absq; vlla caede Hebraeorum, domos agni immolati sanguine notatas pertransiit. Vnde Pascha non significat transitum Hebraeorum ex Aegypto ad terram Chanaan, suis Maioribus diuinitus promissam: nec transitum eorundem per Mare rubrum, vt quidam patres tradidere: sed, vt dixi, ipsius Angeli transitum, vt propterea Leuit. 23. Phafe Domini dicatur, & Exod. 12. est enim Phafe, vt Latinus interpres addidit, id est, Transitus Domini: Et cum dixerit vobis filij vestri: Quae est ista religio? dixeris eis: Victimam transitus Domini est, quando transiit super domos filiorum Israel, in Aegypto percutiens Aegyptios, & domos nostras liberans. Dices: Quomodo cum dicatur Hebraice Phafe, deductum est inde nomen Pascha? vix enim huic nomini cum illo quid videtur esse commune. Respondeo: quod Hebraei dicunt Phafe, Chaldaei more suo addunt ad finem Aleph, & litteram Samech, LXX. Interpretes Graeci passim vertunt in litteram s, & ita factum est nomen Pascha.

Secundo quaeritur, Quot modis in Scripturis nomen Paschae sumatur? Respondeo, primo accipi pro transitu illo Angeli, sed deinde translatum est nomen ad significandum agnum, quem quotannis Iudaei immolabant, & edebant in memoriam illius, quem comederunt eorum patres ad vespertinam pridie illius diei, quo Aegyptiorum à se seruitutem depulerunt: ac ita accipitur in his locis Euangelicis: [Vbi vis patrem tibi comedere Pascha] & In qua necesse erat occidi Pascha, & Quando Pascha immolabatur: & rursus; vbi Pascha cum Discipulis

meis manducem, & Apostolus: Pascha inquit nostrum immolatus est Christus, quasi diceret; Christus immolatus est tanquam Pascha nostrum, id est, tanquam noster agnus, cuius typus & vmbra fuit vetus ille agniculus Iudaeorum. Deinde accipitur Pascha pro die festo Azymorum. Lucae 2. *In die solemnis Pascha*, Luc. 22. *Appropinquabat dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha.* Ioan. 12. *Ante diem festum Pascha.* Nam vt constat Leuit. 23. Exod. 12. & Numerorum 28. Decimaquarta Luna primi mensis ad vespertinam, siue vt Hebraice dicitur, Inter duas vespertas, Phafe Domini erat, hoc est, Agnus immolabatur & comederatur: Deinde, Luna decimaquinta proxime sequenti comederatur dies festus Azymorum. Ex eo die septem alijs diebus azymi panes edebantur, & dies vltimus erat quoque festus. Quo factum est, vt Pascha etiam accipiat pro singulis Azymorum diebus, quasi eos dixeris, Paschales Actum 12. *Erant autem dies Azymorum:* (ac statim subditur) *volens post Pascha producere eum populo, id est, post dies illos Paschales.*

Verum tamen dubiae quaestiones est, An Pascha sumatur interdum pro illis victimis, quae instituto legis offerrebantur singulis illis Azymorum diebus, siue ex ouibus, caprisue, siue ex bobus? Quidam vt Abulensis 2. *Part. Defensorij cap. 8.* existimant aliquando sic sumi Pascha. Deuteronom. 16. *Immolabisque Domino Deo tuo; Phafe de ouibus, & de bobus, in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus:* quod est diceret: immolabis Paschales hostias. Agnus enim qui decimaquarta Luna ad vespertinam mactabatur, ex ouibus solum vel capris erat, non bobus, & 2. Paral. cap. 35. dicitur: *Dedit Iosias omni populo in solemnitate Phafe agnos & haedos de gregibus, & reliquos pecoris triginta millia: boues quoque tria millia, quod nihil aliud est, nisi dicere: Dedit omni populo ad Paschales hostias, quae offerri solebant in illis diebus Azymorum: & inferius dicitur: Principes domus Domini dederunt Sacerdotibus ad faciendum Phafe, pecora commixta duo millia sexcenta, & boues trecentos.* Vnde illud Ioan. 18. *Noluerunt (principes Sacerdotum) introire in praetorium, vt non contaminarentur sed vt manducarent Pascha:* non intelligitur, inquit de agno Paschali, quem iam ante comederant, sed, de victimis Paschalibus, quae illo tempore Azymorum offerrebantur, & non nisi à mundis edebantur. Alij vero putant Phafe, siue Pascha, illis in locis non sumi pro victimis, sed pro tempore illo Azymorum, in quo offerrebantur victimae: ita vt cum dicitur Deuteronomo. 16. *Immolabis Phafe de ouibus & de bobus,* intelligi debeat praepositio, In, quae more Hebraeorum plerumque subicitur, tanquam diceret: Immolabis in Phafe, id est, in tempore Paschali Azymorum. Illud item 2. Paral. 35. *Dedit (Iosias) omni populo in solemnitate Phafe.* Intelligitur cum eadem praepositione: scilicet, ad immolandum, & offerendum in Phafe, id est, in tempore Paschali. Ioan. quoque 18. cum dicitur: *Vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha:* hoc significat, ne manducarent in Paschate, ita vt dicere velit Euangelista: Ne in illo tempore Paschali arcerentur ab esu victimarum, quas eo tempore ex legis praescripto offerre cogebantur.

Tertio quaeritur, An Paschatis obseruatio apud Christianos sit iuris diuini, an solum Canonici? Respondeo: apud veteres Hebraeos dies festus Paschatis colebatur, quia Deus id iusserat, & per Moysen promulgauerat Exod. 12. & Leuit. 23. At vero Pascha apud Christianos tanquam dies festus, & sollemnis seruatur instituto Apostolorum semper in Ecclesia retento. Vnde Paschatis obseruatio est etiam antiquissima, Canone enim 68. Apostolorum sit mentio ieiunij Quadragenarij, quod proxime ante Pascha suscipitur: & Clemens *lib. 8. Constitum. cap. 3.* ait. Constitutionem Apostolicam esse, vt dies Dominicae resurrectionis tanquam sacer & festus honoretur. Porro apud Iudaeos Pascha colebatur ob memoriam beneficij diuinitus accepti, quo fuerat à seruitute quam diu in Aegypto sustinuerant, liberati. Nunc vero in Ecclesia colitur Pascha tanquam signum Domini-

Mar. 14
Luc. 22
1. Cor.
15.

Tartul.
cont. I.
dos 1.
10. Na.
ciana.
Ora. 2.
de Pa.
scha.
Iren. li.
4. con.
tra Ha.
ref. ca.
pit. 23.
Exo. 12.
Exo. 14.

Matth.
23. &
16. &
Mar. 16
Luc. 22

ca resurrectionis, qua sumus à peccati seruitute diuinitus crepti. Ac sicut in vetere illo Hebræorum Pascha te duo erant, Agnus enim immolabatur tanquam signum illius agni, quem Iudæi comederunt pridie illius diei, quo durum à se Ægyptiæ seruitutis & tyrannidis iugum depulerunt: & tanquam typus & figura Christi Domini, qui instar agni fuit in Cruce immolatus: & deinde festus dies Azymorum in honore habebatur tanquam signum libertatis obtentæ: sic etiam Ecclesia colit diem, quo occisus est Christus, tanquam agnus pro nostris peccatis oblati, cuius ille agnus legalis fuit typus & symbolum, cuiusque sanguine fumus redempti. Celebrat quoque diem Dominicæ resurrectionis tanquam festum & solemne: quia Christus resurgens ex mortuis, nos ad cœlestem Patriam reuocauit.

Quarto queritur, Cur Ecclesia statò & fixò die non colit diem Dominicæ resurrectionis, sicut colit diem Dominici Natalis? S. Augustinus de hac copiose scribens ad Ianuarium in Epist. 119. cap. 1. & à capite 9. usque ad 17. respondet, id fieri propter sacramentorum, & recondita arcana, quæ in celebratione Dominicæ resurrectionis continentur. Quærit, ait Augustinus, quæ causa sit, cur anniuersarius dies celebranda Dominice passionis, non ad eundem redant anni die, sicut dies, qua traditur natus. Et post pauca subiungit: Noueris diem natalem Domini non in sacramento celebrari, ad tantum in memoriam reuocari, quod natus sit: ac per hoc nihil opus erit, nisi reuoluerit anni diem, quo ipsa res acta est, festa deuotione significari. Sacramentum autem est in alia celebratione, cum rei gesta ita rememoratio est, ut aliquid etiam ita significari intelligatur, quod sancte recipiendum est. Eo itaque modo agimus Pascha, ut non id solum, quod factum est, in memoriam reuocemus, id est, quod mortuus est Christus, & resurrexit: sed etiam ob cetera, quæ circa ea gesta obstantur, ad sacramenti significationem non omitamus. Quia sicut dicit Apostolus. Mortuus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificacionem nostram. Transitus de morte ad vitam in illa passionis Domini & resurrectione sacraus est. Significat ergo Augustinus in celebrando Paschate uoluisse Ecclesiam, ut arcana quædam intelligeremus, uidelicet nos debere cum Christo, in primo mense ab Æquinoctio uerno, in nouitate uitæ resurgere, & cum Christo mori primum, hoc est, ueterem uitam deponere, ut sicut tuæ renouatur annus, & renouantur omnia, & uetera transierunt: sic nos uitam renouemus ueteri abiecta. Existimo Ecclesiam huiusmodi ritum & motem colendi Pascha, semper seruasse ab Apostolis traditione acceptum. Petrus Apostolus in Italia, Marcus Alexandriæ, & in Ægypto, Ioannes in Asia Pascha ita celebrandum tradidisse creduntur.

Quare non suat audiendi, qui censent, satius fore, ut Ecclesia statò semper die Pascha obseruaret, instar aliorum dierum festorum, qui rati & fixi nuncupantur: hac enim ratione se Ecclesia, inquit, à multis questionibus & controuersijs omnino expediret, quæ in Nouillij Paschalibus inter Scriptores non sine magna contentione oriuntur. Sciendum est, Molaium Pascha, hoc est, quod lege ueteri, & præcepto Moysis colebatur, semper celebratum esse à Iudæis Luna quartadecima, qua cadebat vel in diem Æquinoctij uerni, vel quapost Æquinoctium uernum primo occurtebat: ut testis est Iosephus libr. 3. Antiquitat. cap. 13. Hoc idem docet Anatolius Laodiceæ uerbis Syriæ Episcopus, qui circa annum Domini 282. annis ferme quadraginta quinque ante Concilium Nicænum uixit: qui postquam docuerat, ut referret Euseb. li. 7. Histor. Ecclesiast. cap. 29. annum, quod ad Pascha celebratam spectat, ab Æquinoctio uerno esse inchoandum, subiungit hæc: Et ideo nò parum delinquere dicimus eos, qui ante initium hoc noui anni, id est, ante Æquinoctium uernum, Pascha putant esse celebrandum. Et hoc sensisse Philonem, & Iosephum, & alios antiquiores Iudæos testatur, uidelicet, Pascha non prius esse immolandum, quam Æquinoctium uernum transiret. Ergo patet ex his, He-

bæos ex traditione Moysis sumpsisse eam Lunam quartadecimam primi mensis, quæ vel in diem Æquinoctij uerni inciderebat, vel ipsum proxime sequebatur, ita ut Luna decimaquarta Æquinoctium antecedens reiecta semper fuerit ut inutilis, & quæ ad vicinum potius mensis anni, quam ad primum pertineret. Et quia Christus Dominus, qui nostrum Pascha uerum est, resurrexit à mortuis Luna decimaseptima, aut Luna decimaseptima (secundum duas Catholicorum sententias, de quibus inferius dicam) primi mensis post Æquinoctium uernum, ideo Ecclesia nunquam celebrat Pascha ante Æquinoctium uernum: ut colligitur ex sancto Ambrosio epistol. 83. S. Augustini epistol. 119. cap. 8. Bedæ lib. de Ratione temp. cap. 28. Socrat. libr. 5. cap. 20. Calliodor. in Tripar. libr. 6. cap. 37. Nicephor. lib. 11. cap. Clemen. lib. 5. Constit. Apostol. cap. 18. Nam quia resurrexit Christus post Lunam decimaseptimam primi mensis, ideo nunquam Ecclesia Pascha colit, nisi post quartadecimam Lunam primi mensis, post Æquinoctium uernum. Quare Ecclesia iam inde ab Apostolorum sæculo hunc morem retinuit, ut in Paschate celebrando rationem habeat Lunæ in primo mense, nempe Martio, iuxta Æquinoctium uernum occurrentis. Et quia heresis fuit primis illis Ecclesie temporibus quorundam contententium, debere Ecclesiam una cum Iudæis Pascha celebrare quartadecima Luna primi mensis incidentis in Æquinoctium uernum, aut proxima post illud, in quem unque diem ea Luna caeteri iuxta illud Deuteronomij: [Mense autem primo quarta decima die mensis Phase Domini erit:] ideo Ecclesia ne Christiani Pascha celebrarent in eo die, quo Paschalem Iudæi, aliquando agnum ederent, instituit, ne unquam Pascha obseruaretur in ipsa quartadecima Luna primi mensis: & proinde, quotannis quartadecima Luna primi mensis, quo die Iudæi initiu legum, suum Paschalem agnum immolant, & comedunt, notaretur; & deinde in Dominica die, quæ cum Lunam proxime consequeretur, Pascha nostrum coleretur. Quo fit, ut quoties Luna quartadecima primi mensis in diem Dominicam cadit, Pascha Ecclesia transferat in sequentem diem Dominicam, in quem Luna vigesima prima primi mensis incidit. Vnde extrat Canon. 69. Apostolorum ubi dicitur. [Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex Clericorum Catalogo ieiunat cum Iudæis, vel cum ipsis festos dies agit, vel ab ipsis xenia accipit, ut uerbi gratia, azyma, vel quid tale, deponatur; si uero sit laicus, segetur.]

CAP. IV.

De eadem re alia quæstiones soluuntur.

PRIMO queritur, In quo Ecclesia ab Hebræorum lege in hac parte recesserit? Respondeo, in hoc Ecclesiam à Iudæorum more discedere: quod Pascha, non in ipsa quartadecima Luna primi mensis, in qua Hebræi suum Paschalem agnum comederant, sed in Dominica, quæ quartadecimam Lunam primi mensis proxime sequitur, celebrati iusserit: eo quod prima Dominica, ante quæ proxime Iudæi suum agnum Paschalem immolauerant, & comederant, Dominus à mortuis resurrexerat. Nam Iudæi Pascha celebrabāt, hoc est, in quartadecima Luna primi mensis suum agnum Paschalem sacrificabant, & edebant, qui mortem Christi adumbrabat: nos uero Pascha colimus ob memoriam resurrectionis Domini nostri, quæ die Dominica, & post Lunam quartadecimam primi mensis, & post Paschatis, ac legalis agni immolationem, & esum facta est. Vnde Ambrosius in Epist. 83. ait: Si incidit, sicut futurum est proxime, quartadecima Luna mensis primi, die Dominica, quia neque Dominica die ieiunare debemus, neque uersadecima Luna die Sabbati incidenti, ieiunium soluere (quod maxime die Passionis est exhibendum) in altera hebdomada

celebr-